

Asia: VN/26120/2023-OM-100

Hallinnollisten seuraamusmaksujen määrääminen tietosuojalainsäädännön rikkomuksista julkissektorilla

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentit lakiehdotuksista:

Lakiehdotuksessa tulisi selkeämmin määritellä, että hallinnollisen seuraamusmaksun kiinteä enimmäismäärä ei tarkoita sitä, että ko. määrä on hallinnollisen seuraamusmaksun oletusarvo. Tulisi korostaa, että seuraamusmaksun harkinnassa on otettava huomioon tietosuoja-asetuksen mukainen riskiperusteinen lähestymistapa ja tilanteen kokonaisolosuhteet.

2.1 Yleiset kommentit yksittäistä seuraamusmaksua koskevista vaikutuksista ja muista viranomaisvaikutuksista:

Täytäntöönpanon kehittämisessä painotuksen tulisi rankaisun sijaan olla ennaltaehkäisyssä ja ohjeistuksessa. Esimerkiksi Tietosuojavaltuutetun lausuntomenettely on olennaisessa roolissa. Toivoisimme kehityspanostusta ja resursseja myös dialogiin ja ohjaukseen valvovien viranomaisten kanssa.

Rahan siirtäminen valtion taskusta toiseen ei ole oikeanlainen seuraamus virastojen lainsäädännön noudattamisesta. Tähän on olemassa jo mekanismeja, esimerkiksi virkavastuu. Hallinnosta tulisi ryhtyä tarkastelemaan ja rakentamaan vastuurakenteita uudelleen sen sijaan, että vanhojen rakenteiden päälle rakennetaan uutta.

Julkishallinto noudattaa kaikkia muitakin lakeja viran puolesta ja niiden noudattamatta jättämisellä voi olla jo nyt monenlaisia seurauksia niin lain rikkojalle, kuin organisaatiollekin.

Voimassa olevan lainsäädännön myötä Valtorin ja asiakkaiden tietosuojarooleissa on mahdolliseen hallinnolliseen seuraamusmaksuun johtavia tunnistettuja epäselvyyksiä, joita on pyritty ratkaisemaan asiakasyhteistyössä sekä säätämällä rooleista Torilaissa (1226/2013). Valtorin asiakkailla on kuitenkin jyrkästi erilaisia käsityksiä roolituksesta ja Torilain uudistus on tältä erää peruttu. Vaikka Valtori toimisi parhaan tietonsa mukaan, ei se voi vaikuttaa asiakkaidensa keskenään eroaviin käsityksiin tilanteesta. Tämä muodostaa riskin saada hallinnollinen seuraamusmaksu tilanteessa, jossa Valtori toimii asiakkaiden eriävien kantojen ristipaineessa. Esimerkkitalanteina ovat sähköisen viestinnän palvelulain ja rikosasioiden tietosuojalain ristiriitatilanteet sekä tietoturva-

lokienhallinta- ja valvontapalvelut. Mikäli hallinnollinen seuraamusmaksu etenee, toivoisimmekin Torilain uudistuksen puuttuessa vahvempaa viranomaisohjausta näissä ristiriitatilanteissa, jotta voisimme asiakkaidemme kanssa noudattaa yhtä selkeää linjausta.

2.2 Tunnistatkeko muita kuin esitysluonnoksessa käsiteltyjä tilanteita, joissa seuraamusmaksua ei olisi mahdollista kohdistaa rekisterinpitäjänä (tai henkilötietojen käsittelijänä) toimivan viranomaisen tai julkishallinnon elimen toimintamenoihin tai muutoin suoraan kyseiselle viranomaiselle tai julkishallinnon elimelle, ja mistä syystä se ei ole mahdollista?

-

2.3 Tunnistatkeko oman budjetin, määrärahojen tai muun rahoituksen käyttämisen valossa muita huomioitavia näkökohtia, joita voi liittyä yksittäiseen viranomaiselle tai julkishallinnon elimelle määrättävään seuraamusmaksuun?

Valtorilla ei ole muuta rahoitusta kuin asiakasmaksut. Toimintamenoihin on varattu alle 1 % toiminnan laajuudesta ja sen käyttö on sallittua vain hinnoittelun joustovaraksi. Hallinnollisella seuraamusmaksulla on merkittäviä vaikutuksia Valtorin talouteen ja Valtorin tietosuojan riskiin.

Valtorilla ei ole tällä hetkellä mahdollisuutta suunnitella etukäteen, kuinka se voi kattaa mahdolliset maksut siten, että sen lakisääteiset palvelut eivät kärsisi. Mikäli Valtorin maksettavaksi tulisi sakkoja, tarvitsee Valtori erillisen rahoituksen niitä varten. Mahdollisten sakkojen sisällyttäminen palveluiden hintoihin ei ole kuluerien epävarmuuden takia mahdollista.

Valtori ehdottaakin lausunnossaan, että se rajattaisiin hallituksen esityksessä maksujen ulkopuolelle tai alempaan seuraamusmaksuluokkaan.

Valtori on lisäksi tunnistanut hallinnolliseksi seuraamusmaksuriskiksi pitkäaikaisia merkittäviä erimielisyyksiä asiakkaiden välillä Valtorin ja asiakkaiden tietosuojarooleista esimerkiksi sähköisen viestinnän palveluissa rikosasioita käsitteleville viranomaisille sekä tietoturva-, lokienhallinta- ja valvontapalveluissa. Valtori on pyrkinyt tuloksetta ratkaisemaan näitä asiakkaiden kanssa neuvottelemalla ja torilain uudistuksella. Jos tämä hallituksen esitys etenee laiksi, Valtori tarvitseekin vahvempaa viranomaisohjausta yhteisen linjan löytämiseksi.

2.4 Täydennysehdotukset ja kommentit tietoyhteiskuntavaikutuksia koskeviin arvioihin:

-

2.5 Muut kommentit ehdotetun sääntelyn vaikutuksista:

Valtorin asiakkaille muutoksen seurauksena voi tulla epäröintiä pilvisiirtymässä. Muutos voi vaikuttaa valtionhallinnon tehokkuuteen ja siten aiheuttaa kustannusvaikutuksia. Erityisesti se, että tiedonsiirtoja koskevat asiat kuuluvat korkeamman seuraamusmaksun luokkaan, voi hankaloittaa pilvisiirtymän toteuttamista ylivarovaisuuden vuoksi. Etenkin kun valvovat viranomaiset eivät ennen DPF järjestelyn perustamista hyväksyneet riskiperusteista arviointia, vaan kielsivät siirrot kategorisesti. Yhdysvaltojen ja EU:n välinen DPF järjestely voi kansainvälispoliittisen tilanteen herkkyydestä johtuen romahtaa lyhyellä varoitusajalla ja lisäksi osa yhdysvaltalaisista yrityksistä on tehnyt strategisen päätöksen jättäytyä sen ulkopuolelle. Tämän vuoksi kansainvälisten

pilvipalvelujen käyttäjät voivat EU:ssa joutua jälleen haastavaan tilanteeseen ja saada potentiaalisia seurauksia aiemmin tekemistään pilvipalveluvalinnoista.

3. Muut huomiot (tai lausuntonne) esitysluonnoksesta:

Kustannusvaikutuksissa ei ole huomioitu sitä, että virastolle määrätty seuraamusmaksu voisi todennäköisesti johtaa asian viemiseen tuomioistuinkäsittelyyn. Tästä taas aiheutuu kustannuksia sekä tietosuojavaltuutetulle että kyseiselle virastolle mm. avustajakustannusten ja oikeudenkäyntimaksujen muodossa.

Tanskanen Kirsi
Valtori